

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.10.1996, sp. zn. 2 Tzn 173/96, ECLI:CZ:NS:1996:2.TZN.173.1996.1

Číslo: 34/1997

Právní věta: Z důvodů uvedených v § 30 odst. 1 tr. ř. lze rozhodnout jen o vyloučení soudce jako konkrétní osoby nebo o vyloučení soudců jako konkrétních osob. Nelze rozhodnout o vyloučení senátu. Výroky obviněného směřující obecně proti soudcům nejsou samy o sobě důvodem k tomu, aby bylo rozhodnuto, že určitý konkrétní soudce je vyloučen z vykonávání úkonů trestního řízení podle § 30 odst. 1 tr. ř. z důvodu tzv. podjatosti.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 23.10.1996

Spisová značka: 2 Tzn 173/96

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Vyloučení orgánů činných v trestním řízení

Předpisy: 141/1961 Sb. § 30 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 34

Vyloučení orgánů činných v trestním řízení

Z důvodů uvedených v § 30 odst. 1 tr. ř. lze rozhodnout jen o vyloučení soudce jako konkrétní osoby nebo o vyloučení soudců jako konkrétních osob. Nelze rozhodnout o vyloučení senátu.

Výroky obviněného směřující obecně proti soudcům nejsou samy o sobě důvodem k tomu, aby bylo rozhodnuto, že určitý konkrétní soudce je vyloučen z vykonávání úkonů trestního řízení podle § 30 odst. 1 tr. ř. z důvodu tzv. podjatosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 10. 1996 sp. zn. [2 Tzn 173/96](#))

K stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud České republiky zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 1995 sp. zn. 5 To 72/95 a tomuto soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Na podkladě obžaloby podané u Obvodního soudu pro Prahu 1 jsou obvinění L. V., B. K., F. K., K. K. a P. C. stíháni pro trestný čin útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 3 tr. zák. V průběhu hlavního líčení namítli obvinění podjatost samosoudkyně JUDr. I. P. Z tohoto podnětu rozhodla samosoudkyně Obvodního soudu pro Prahu 1 usnesením ze dne 8. 2. 1995 sp. zn. 4 T 2/95 podle § 31 odst. 1 tr. ř. tak, že není podjatá a že není vyloučena z vykonávání úkonů trestního řízení v projednávané věci. Proti usnesení podal každý z obviněných stížnost. Za této situace byla věc předložena Městskému soudu v Praze k rozhodnutí o stížnostech obviněných.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 28. 2. 1995 sp. zn. 5 To 72/95 rozhodl podle § 31 odst. 1 tr. ř. tak, že jeho senát složený z předsedkyně JUDr. S. P. a soudců Mgr. L. G. a JUDr. J. Ť. je vyloučen z vykonávání úkonů trestního řízení v projednávané věci.

Proti tomuto usnesení Městského soudu v Praze podal dne 16. 9. 1996 ministr spravedlnosti ve prospěch obviněných L. V., B. K., F. K., K. K. a P. C. stížnost pro porušení zákona. Namítl, že Městský soud v Praze pochybil, pokud napadeným usnesením rozhodl o vyloučení senátu. Podle ministra spravedlnosti se důvody vyloučení soudců, jak jsou stanoveny v § 30 odst. 1 tr. ř., netýkaly Mgr. L. G. a JUDr. J. Ť. Ministr spravedlnosti proto navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil porušení zákona, ke kterému tak došlo v neprospěch obviněných, aby zrušil napadené usnesení a aby dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř., tj. aby přikázal nové projednání a rozhodnutí věci.

Nejvyšší soud přezkoumal na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

V napadeném usnesení Městský soud v Praze pochybil především tím, že rozhodl o vyloučení senátu, a nikoli o vyloučení soudce. Podle § 30 odst. 1 tr. ř. je z vykonávání úkonů trestního řízení vyloučen soudce nebo přisedící, státní zástupce, vyšetřovatel a policejní orgán, u něhož lze mít pochybnosti, že pro poměr k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, k jejich obhájčům, zákonným zástupcům a zmocněncům, nebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení nemůže nestranně rozhodovat. Citované ustanovení má na mysli vždy určitou konkrétní osobu soudce nebo přisedícího, státního zástupce, vyšetřovatele a policejního orgánu, jichž se vyloučení týká. Vyloučení senátu jako institucionalizovaného sboru soudců citované ustanovení nepředpokládá a ani nepřipouští. Účelem uvedeného ustanovení, pokud jde o soudce a přisedící, je zajistit, aby se na rozhodování nepodíleli ti soudci a přisedící, kteří mají k projednávané věci nebo k vymezenému okruhu osob takový vztah, jenž může objektivně vzbudit pochybnost o jejich způsobilosti rozhodovat nestranně. Tohoto účelu by nemohlo být dosaženo, jestliže by citované ustanovení bylo vykládáno tak, že má na mysli vyloučení senátu. Rozhodnutí o vyloučení senátu ve složení předsedkyně JUDr. S. P. a soudců Mgr. L. G. a JUDr. J. Ť. totiž nebrání např. tomu, aby rozhodoval senát, jehož předsedkyní bude JUDr. S. P. a v němž bude alespoň jeden jiný soudce, nebo aby rozhodoval senát, který bude mít jiného předsedu senátu a tytéž soudce, apod. Dikce výroku napadeného usnesení tedy ve skutečnosti nebrání tomu, aby rozhodoval i vyloučený soudce, jestliže složení senátu bude alespoň v osobě jednoho člena senátu (předsedkyně senátu nebo soudce) odlišné od složení uvedeného v tomto výroku. Napadené usnesení je tudíž vadné v tom, že jeho výrok nebrání tomu, aby rozhodoval i takový soudce, u něhož jsou jinak dány důvody vyloučení podle § 30 odst. 1 tr. ř., pokud se na rozhodování bude podílet jako člen senátu sestaveného jinak, než je uvedeno ve výroku napadeného usnesení. Výrok napadeného usnesení proto měl být formulován nikoli jako rozhodnutí o vyloučení senátu, nýbrž jako rozhodnutí o tom, který konkrétní soudce je vyloučen, popř. kteří konkrétní soudci jsou vyloučeni.

Dále Městský soud v Praze pochybil tím, o jaký důvod opřel rozhodnutí o vyloučení. Rozhodnutí o vyloučení senátu odůvodnil Městský soud v Praze v napadeném usnesení tak, že všichni členové senátu vykonávali soudcovskou funkci v době před listopadem 1989 a že se proto cítí dotčeni výroky obviněných vůči soudcům, kteří vykonávali soudcovskou funkci před uvedenou dobou. K tomu je

třeba dodat, že výroky obviněných, které měl Městský soud v Praze na mysli, nesměřovaly jmenovitě proti určitým konkrétním osobám soudců, zejména ne výslovně proti členům senátu, jemuž příslušelo ve věci rozhodnout, nýbrž všeobecně, paušálně a neadresně proti všem soudcům, kteří soudili před listopadem 1989. Z takto formulovaných výroků vůči určitému okruhu soudců není možno dovozovat ve vztahu ke konkrétní osobě soudce objektivně opodstatněnou pochybnost o tom, že nemůže nestranně rozhodovat, jak to předvídá ustanovení § 30 odst. 1 tr. ř. Výroky obviněných proto nelze považovat za důvod vyloučení podle tohoto ustanovení.

Jinak je třeba k samotnému postavení soudců, kteří vykonávali soudcovskou funkci před listopadem 1989, dodat, že všichni soudci bez jakékoli výjimky vykonávají funkci na podkladě ustanovení, ke kterému došlo po 1. lednu 1990, a že žádný soudce nevykonává funkci na podkladě ustanovení, ke kterému by došlo před tímto datem (§ 69 odst. 1, 2 zák. č. 335/1991 Sb., ve znění pozdějších zákonů). Z hlediska zákonných podmínek, které jsou stanoveny pro výkon soudcovské funkce, tedy není nijak rozhodná okolnost, zda soudce vykonával soudcovskou funkci před 1. lednem 1990, resp. před listopadem 1989.

Kritériím, která jsou v § 30 odst. 1 tr. ř. stanovena pro rozhodnutí o vyloučení soudce, může odpovídat v krajním případě pouze okolnost, o které se Městský soud v Praze zmínil v závěru odůvodnění napadeného usnesení, totiž okolnost, že v roce 1992 ve čtrnáctideníku Rudé krávo, ročník II., č. 11, jehož byl obviněný P. C. šéfredaktorem a obvinění L. V. a F. K. redaktory, byla JUDr. S. P. nazvána zločincem navrženým opět do funkce soudce a že i v pozdějších číslech těchto novin byla soustavně napadána. Tato okolnost se ale vztahuje jen k osobě předsedkyně senátu JUDr. S. P., a nikoli též k osobám soudců Mgr. L. G. a JUDr. J. Ť. Proto přicházelo v úvahu jen to, aby podle § 30 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o vyloučení JUDr. S. P.

Z uvedeného je zřejmé, že napadeným usnesením byl porušen zákon v ustanovení § 30 odst. 1 tr. ř. v neprospěch obviněných. O porušení zákona v neprospěch obviněných jde proto, že napadené usnesení na jedné straně nebrání tomu, aby rozhodoval soudce, u něhož jsou skutečně dány důvody vyloučení, a že toto usnesení skýtá na druhé straně v rozporu s ústavní zásadou, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, podklad také k tomu, aby z rozhodování byl vyloučen soudce, u něhož pro to ve skutečnosti nejsou zákonné podmínky.

Z těchto důvodů Nejvyšší soud vyslovil zjištěné porušení zákona, zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze a přikázal tomuto soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal, a rozhodl. Bude-li Městský soud v Praze rozhodovat o tom, zda některý jeho soudce je vyloučen, popř. zda jsou vyloučeni někteří soudci, bude se důsledně řídit ustanovením § 30 odst. 1 tr. ř. a hledisky, která jsou v něm uvedena. Zároveň však je nutné, aby Městský soud v Praze rozhodl o stížnostech obviněných proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 8. 2. 1995 sp. zn. 4 T 2/95.